

Чисніков Володимир Миколайович,

доктор юридичних наук, доцент, головний науковий співробітник
ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-2020-7298

Лелет Сергій Миколайович,

кандидат юридичних наук, старший дослідник,
начальник відділу ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0001-6099-4121

Алексєєва Ольга Василівна,

кандидат юридичних наук, старший дослідник,
провідний науковий співробітник ДНДІ
МВС України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-3390-536X

Кожухар Оксана Володимирівна,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-2234-781X

Якубчик Тетяна Василівна,

старший науковий співробітник ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-1415-5372

**ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ: ВІД
ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ДЕРЖАВИ
ДО РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ
(24 серпня 1991 р. – лютий 2014 р.).
ХРОНІКА ОСНОВНИХ ПОДІЙ¹**

Стаття є витягом із четвертого розділу навчального посібника “Становлення та розвиток органів поліції (міліції) на території України (XVIII ст. – 2023 р.): хроніка основних подій”, який готує колектив відділу НІРВД ДНДІ МВС України. У дослідженні висвітлюється хроніка основних подій становлення правоохоронних органів України від проголошення незалежності держави до Революції Гідності (24 серпня 1991 р. – лютий 2014 р.)

Ключові слова: Акт проголошення незалежності України, Положення про Міністерство внутрішніх справ України, нормативно-правова база.

¹ Початок у попередньому номері. Продовження у наступному номері.

**3 липня 1995 р.**

Указ Президента України Л.Д. Кучми про звільнення В.І. Радченка з посади Міністра внутрішніх справ і призначення його головою Служби безпеки України. Указ Президента України Л.Д. Кучми про призначення Кравченка Юрія Федоровича на посаду Міністра внутрішніх справ, яку він обіймав до 26 березня 2001 р.

8 липня 1995 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 502 на базі інспекцій у справах неповнолітніх утворено кримінальну міліцію у справах неповнолітніх, яка структурно включалася до кримінальної міліції системи МВС, а також затверджено Положення про кримінальну міліцію у справах неповнолітніх.

7 вересня 1995 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 706 затверджено “Положення про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної сили”. Документ мав 5 розділів і 32 пункти: I. Загальні положення (п.п. 1–4). II. Порядок реалізації (продажу) і придбання упаковок з аерозолями сльозоточивої та дратівної сили (п.п. 5–6). III. Порядок реалізації (продажу), придбання, реєстрації, обліку і зберігання (носіння) газових пістолетів і револьверів та патронів до них, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної сили (п.п. 7–29). IV. Порядок застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної сили (п.п. 30–31). V. Відповідальність за порушення встановленого порядку виготовлення, реалізації (продажу), реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони (п. 32).

26 вересня 1995 р.

У звіті МВС України зазначалося, що, “на сьогодні прокуратурою республіки розглядається понад 600 кримінальних справ у відношенні працівників міліції. 302 колишніх правоохоронці засуджені з початку поточного року. 12 міліціонерів приймали участь в умисних вбивствах (в 1994 – 6 чол.). Прокуратурою відмінено близько 600 міліцейських постанов про відказ в порушенні кримінальних справ, тобто коли злочин скоєно, а розкривати його не хочуть тощо”.

5 жовтня 1995 р.

Прийнято Закон України “Про боротьбу з корупцією”, яким визначено правові та організаційні засади запобігання корупції, виявлення та припинення її проявів, поновлення законних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, усунення наслідків корупційних діянь.

10 жовтня 1995 р.

МВС України з метою підвищення інформованості апарату Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів, депутатів Верховної Ради та керівного складу

МВС України про стан злочинності, більш детального висвітлення діяльності міліції на фоні соціально-економічних процесів, що відбуваються у суспільстві, існуючих проблем у боротьбі зі злочинністю, видало розпорядження про щомісячну підготовку і видання інформаційно-аналітичного бюлетеня МВС України.

23 листопада 1995 р.

Наказом МВС України № 770 затверджено “Інструкцію про порядок принесення Присяги працівниками органів внутрішніх справ України”.

23 грудня 1995 р.

Наказом МВС № 850 затверджено Положення про Головне управління кадрів МВС України.

6 січня 1996 р.

Газета “Урядовий кур’єр” повідомляла, що у Міністерстві внутрішніх справ України відбулася зустріч керівника цього відомства Юрія Кравченка з сім’ями загиблих на бойовій варті охоронців правопорядку. Всього протягом 1995 року в Україні під час виконання службових обов’язків загинуло 70 і поранено 337 працівників органів внутрішніх справ. Міністр прийняв рішення ввести в МВС штатну посаду по роботі з сім’ями загиблих. На закінчення зустрічі Юрієм Кравченком рідним загиблих були вручені грошова допомога і квіти.

11 січня 1996 р.

Наказ МВС України № 18 “Про затвердження Кодексу честі працівника органів внутрішніх справ”. У документі зазначалося: “Громадянин України, який вирішив присвятити своє життя службі в органах внутрішніх справ, добровільно бере на себе обов’язок служити Закону, виконувати вимоги присяги, додержуватися високоморальних норм поведінки. Працівник органів внутрішніх справ повинен постійно пам’ятати, що він є представником влади, і бути гідним довір’я народу”.

22–25 січня 1996 р.

МВС України з метою послаблення факторів на загальне зростання злочинності на території України, провело широкомасштабну оперативно-профілактичну операцію “Зброя”, в якій було залучено понад 99 тисяч працівників органів і підрозділів внутрішніх справ та майже 3 тисячі з інших відомств.

Під час проведення операції вилучено майже 7,2 тис. одиниць вогнепальної зброї, у тому числі 7 гранатометів, 9 кулеметів, 41 автомат, 260 карабінів та гвинтівок, майже 4,7 тис. рушниць та обрізів, 332 пістолети та револьвери, 375 гранат, 6 снарядів, 7 мін, 249 вибухових пристроїв, 78 кг вибухівки тощо.

2 квітня 1996 р.

Наказ МВС України № 219 “Про увічнення пам’яті загиблих працівників органів внутрішніх справ”. Документом затверджувався склад організаційного комітету МВС з питань спорудження пам’ятника працівникам ОВС, які загинули під час виконання службових обов’язків.

14 квітня 1996 р.

У м. Яворові Львівської області співробітниками карного розшуку затримано і заарештовано 36-річного Анатолія Онопрієнка, який дістав прізвисько “український Чикатило”. Житомирський суд визнав його винним у 52 вбивствах і засудив до розстрілу. Проте через запроваджений Україною мораторій на смертну кару її було замінено на довічне ув’язнення. У 2013 році Онопрієнко помер від серцевої недостатності в Житомирській в’язниці № 8.

16–18 квітня 1996 р.

У столиці Таджикистану м. Душанбе відбулося засідання Ради міністрів внутрішніх справ держав – учасниць СНД, у роботі якого як спостерігач брала участь делегація МВС України, яка за згодою членів РМВС долучилася до обговорення та прийняття рішень з питань порядку денного.

21 червня 1996 р.

Наказом МВС України затверджена “Інструкція щодо порядку обліку злочинів, учинених у громадських місцях, на вулицях та в стані алкогольного сп’яніння”. Документ мав 3 розділи і 19 пунктів: 1. Загальні положення (п.п. 1.1–1.3). 2. Порядок обліку злочинів, вчинених в громадських місцях та на вулицях (п. 2.1–2.4.3). 3. Порядок обліку злочинів, учинених у стані алкогольного сп’яніння (п.п. 3.1–3.1.3.).

5 серпня 1996 р.

Указ Президента України “Про додаткові заходи щодо зміцнення законності та правопорядку в Україні”.

15 серпня 1996 р.

Наказом МВС України затверджено програму розвитку кулегільзотеки Центру криміналістичних досліджень при Експертно-криміналістичному управлінні МВС України.

22 серпня 1996 р.

Указ Президента України “Про утворення державної податкової адміністрації України та місцевих державних податкових адміністрацій”.

17 вересня 1996 р.

На базі Національного центрального бюро Інтерполу в Україні створено Національний консультативний пункт по боротьбі з кіберзлочинністю.

26 вересня 1996 р.

Наказом МВС України затверджено Конституцію (Статут) Міжнародної поліцейської асоціації (Українська національна секція) та Положення щодо утворення регіональних представництв Української національної секції МПА (у 25 регіонах республіки).

2 жовтня 1996 р.

Прийнято Закон України “Про внесення змін і доповнень до Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів України і Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за посягання на життя, здоров’я і майно суддів, працівників правоохоронних органів, осіб, які беруть участь в охороні громадського порядку, та громадян”.

20 грудня 1996 р.

Указом Президента України № 1253/96 Українській академії внутрішніх справ надано статус національної та перейменовано у Національну академію внутрішніх справ України.

1996 р.

У Київському інституті внутрішніх справ започатковано видання збірника наукових праць “Актуальні проблеми пенітенціарної науки і практики”.

26 січня 1997 р.

Наказом МВС України № 62 затверджено Положення про кримінальну міліцію.

Січень 1997 р.

Вийшов друком перший номер першого в історії незалежної України відомчий журнал органів внутрішніх справ “Міліція України”. Редколегія журналу наголошувала, що “необхідність створення і видання такого друкованого засобу масової інформації обумовлена вимогами часу і чинними пропозиціями працівників та ветеранів органів внутрішніх справ, інших небайдужих до стану правопорядку громадян”.

11 лютого 1997 р.

Міністерством інформації України зареєстрований щомісячний інформаційно-популярний та науково-практичний ілюстрований журнал “Міліція України”.

21 березня 1997 р.

У структурі експертно-криміналістичних підрозділів створено відділення автотехнічних досліджень.

14 квітня 1997 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 341 затверджено Положення про Державну автомобільну інспекцію МВС.

11–15 травня 1997 р.

Постановою Кабінету Міністрів № 446 і наказом МВС України від 26 червня № 498 на базі Сімферопольського училища міліції МВС утворено Кримський факультет Харківського національного університету внутрішніх справ.

28 червня 1997 р.

Наказом МВС № 423 затверджено Положення про службу психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ України. Завданнями служби визначались: 1. Професійний психологічний відбір на службу до ОВС; 2. Психологічне супроводження проходження служби працівниками; 3. Психологічна підготовка працівників до оперативно-службової діяльності; 4. Психологічне супроводження оперативно-службової діяльності.

19 липня 1997 р.

Указом Президента України № 1119 започатковано інститут громадських помічників дільничних інспекторів міліції у сільській місцевості.

22 серпня 1997 р.

На Солом'янській площі столиці відбулося відкриття монументу, присвяченого пам'яті працівників органів внутрішніх справ, які загинули при виконанні службових обов'язків. Автори – народний художник України скульптор Володимир Чепелик та архітектор Микола Кислий. На постаменті нетьмяніючим золотом виблискують слова: “Мужності, вірності, героїзму працівників МВС України”. З цього часу кожного року в цей день по всій Україні вшановується пам'ять працівників ОВС України, які загинули під час виконання службових обов'язків.

1 вересня 1997 р.

Постановою Кабінету Міністрів України на базі Дніпропетровського училища міліції МВС України створено Дніпропетровський юридичний інститут МВС України.

6 вересня 1997 р.

Наказом МВС України № 600 встановлено заохочувальну відзнаку “Хрест Слави”, якою нагороджувалися особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів внутрішніх справ працівники інших правоохоронних органів, військовослужбовці внутрішніх військ МВС України, інших військових формувань, а також інші громадяни України “за виняткові заслуги в боротьбі зі злочинністю, вагомий особистий внесок в роботу правоохоронних органів по захисту інтересів держави, прав і свобод громадян, багаторічну плідну працю”.

2 жовтня 1997 р.

Згідно з наказом МВС України № 661 на базі Дніпропетровського училища міліції створено Дніпропетровський юридичний інститут МВС України (нині – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ).

11 жовтня 1997 р.

Наказом МВС України № 683 затверджено типову структуру органів внутрішніх справ України.

22 листопада 1997 р.

Видано наказ МВС України № 787 “Про грубі порушення Закону України “Про міліцію” щодо заборони працівникам ОВС займатися підприємницькою діяльністю та покарання винних”.

17 грудня 1997 р.

Верховна Рада України прийняла Закон України “Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання грошей, розшуку, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом”.

Грудень 1997 р.

Постановою Кабінету Міністрів України на базі Херсонського училища міліції МВС України створено Херсонський факультет Запорізького юридичного інституту МВС України.

4 лютого 1998 р.

МВС України з метою впровадження наукових підходів до організації службової діяльності апаратів галузевих служб, видало розпорядження керівникам галузевих служб МВС України “визначитись по кандидатурах, із числа працівників включених до резерву на висування, для прикріплення до відповідних кафедр вищих закладів освіти пошукувачами на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук”.

24 лютого 1998 р.

Постановою Кабінету Міністрів України на базі Івано-Франківського училища міліції МВС України створено Прикарпатську філію Національної академії внутрішніх справ України.

21 березня 1998 р.

Прийнята інструкція “Про порядок виготовлення, придбання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, а також боеприпасів до зброї, вибухових матеріалів”.

24 березня 1998 р.

Верховною Радою України прийнято Закон України “Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист”.

8 квітня 1998 р.

Видано наказ МВС України № 241 “Про створення юридичного ліцею Національної академії внутрішніх справ України”. У цьому навчальному закладі вчать діти працівників органів внутрішніх справ України, які загинули або отримали каліцтва під час виконання службових обов’язків, діти-сироти та діти, які залишились без піклування батьків.

4 травня 1998 р.

Видано наказ МВС України № 315 “Про виконання Указу Президента України “Про деякі заходи щодо державної підтримки сімей з неповнолітніми дітьми працівників органів внутрішніх справ, які загинули під час виконання службових обов’язків”. На виконання вимог Указу Президента начальникам головних управлінь, самостійних управлінь та відділів МВС, ГУМВС України в Криму, м.Києві та Київській області, УМВС України в областях, м. Севастополі, на транспорті, ректорам вищих закладів освіти МВС України було наказано розробити конкретні заходи по наданню допомоги кожній сім’ї загиблого з урахуванням її матеріального стану, потреб та запитів і забезпечити їх неухильне виконання; створити банк відомостей про сім’ї загиблих при виконанні службових обов’язків працівників ОВС, у яких виховуються неповнолітні діти, з інформацією про житлові умови, матеріальний стан, наявність хронічних захворювань у дітей. Разом з тим до функціональних обов’язків заступників начальників органів та підрозділів по роботі з особовим складом була віднесена відповідальність за роботу з сім’ями загиблих працівників. За кожною сім’єю загиблого працівника був закріплений куратор з числа осіб керівного складу підрозділу за останнім місцем його роботи.

6 травня 1998 р.

Постанова Кабінету Міністрів України № 617 “Про утворення Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ”. День утворення ДНДЕКЦ МВС України. У 2002 році ДНДЕКЦ МВС України прийнято до Європейської мережі криміналістичних наукових установ.

12 травня 1998 р.

Наказом МВС України № 334 створено науково-дослідні експертно-криміналістичні центри МВС України при головних управліннях МВС України в Криму, м. Києві та Київській області, управліннях МВС України в областях, м. Севастополі та на транспорті.

19 травня 1998 р.

Наказом МВС України № 369 затверджено Положення та опис знака до премії МВС України “За міжнародне співробітництво у правоохоронній діяльності”, якою нагороджувалися особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів внутрішніх справ, працівники інших правоохоронних органів, військовослужбовці внутрішніх військ МВС України, інших військових формувань та інші громадяни України “за виняткові заслуги у боротьбі з міжнародною злочинністю, вагомий особистий внесок у роботу по налагодженню плідної взаємодії з правоохоронними органами інших держав, активну участь у миротворчих операціях по підтриманню миру, а також громадян іноземних держав, які надають матеріально-технічну, гуманітарну, освітню (підготовка та підвищення кваліфікації кадрів), медичну та іншу допомогу органам внутрішніх справ України”.

7–8 липня 1998 р.

У Москві відбулася нарада керівників міністерств внутрішніх справ Азербайджану, Білорусії, Вірменії, Грузії, Казахстану, Киргизії, Латвії, Молдови, Російської Федерації, Таджикистану, Узбекистану, України та Естонії. Учасники наради обговорили актуальні питання боротьби з організованою злочинністю у державах СНД.

2 вересня 1998 р.

Наказом МВС України затверджена Інструкція про створення єдиної автоматизованої системи номерного обліку вогнепальної зброї.

11 листопада 1998 р.

Наказ МВС України про додаткові заходи щодо активізації роботи з попередження корупційних діянь в органах внутрішніх справ України. Наказувалося: “покласти обов’язки по виявленню та профілактиці корупційних діянь серед особового складу органів та підрозділів внутрішніх справ на підрозділи Управління внутрішньої безпеки МВС України”.

16–18 грудня 1998 р.

У Москві відбулося засідання Ради міністрів внутрішніх справ держав-учасниць СНД, у роботі якого також брали участь представники МВС України, Латвійської та Литовської республік, як спостерігачі.

25 грудня 1998 р.

Колегією МВС України схвалена “Директива про основні напрямки оперативно-службової діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ у 1999 році та практичні заходи щодо подальшого її вдосконалення”. У документі встановлювалися напрями діяльності органів внутрішніх справ: 1. Організаційне та правове забезпечення функціонування органів внутрішніх справ, удосконалення управління органами та підрозділами (п.п. 1.1–1.12). 2. Оперативно-розшукова діяльність органів внутрішніх справ (п.п. 2.1–2.10). 3. Профілактика злочинів і правопорушень п.п. (3.1–3.13). 4. Розкриття та розслідування злочинів, розшук злочинців (п.п. 4.1–4.10). 5. Боротьба з організованою злочинністю (п.п. 5.5–5.13). 6. Посилення боротьби з економічною злочинністю (п.п. 6.1–6.15). 7. Попередження поширення наркоманії в суспільстві (7.1–7.7). 8. Забезпечення безпеки дорожнього руху та протипожежної безпеки (п.п. 8.1–8.12). 9. Захист життя і здоров’я працівників органів внутрішніх справ (п.п. 9.1–9.5). 10. Кадрове, матеріально-технічне та фінансове забезпечення боротьби зі злочинністю (п.п. 10.1–10.23). 11. Зміцнення зв’язків з населенням, пропаганда діяльності органів внутрішніх справ (п.п. 11.1–11.8).

31 січня 1999 р.

Наказом МВС України встановлена премія МВС України “За сприяння органам внутрішніх справ України” та затверджено Положення та Опис знака до премії.

30 вересня – 1 жовтня 1999 р.

У м. Києві відбулося засідання Ради міністрів внутрішніх справ держав-учасниць СНД. Одним з розглянутих питань було “Про затвердження структури і штатів Бюро з координації боротьби з організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів у зв’язку з реформуванням і вдосконаленням виконавчих структур СНД”.

2 жовтня 1999 р.

У м. Вінниці вийшов друком перший номер журналу “Міліція Вінниччини”, який призначався для “інформування співробітників УМВС і населення про роботу правоохоронних органів області щодо охорони конституційних прав громадян, публікування матеріалів, які сприятимуть обміну професійним досвідом, а також розповідати про стан справ на теренах області”.

14 жовтня 1999 р.

Наказом МВС України № 803 затверджена “Інструкція з організації роботи дільничного інспектора міліції”, яка мала 3 розділи і 27 пунктів: 1. Загальні положення (п.п. 1.1–1.11). 2. Організація роботи дільничного інспектора (п.п. 2.1–2.11). 3. Основні обов’язки дільничного інспектора (п.п. 3.1–3.1.4).

28 жовтня 1999 р.

Наказ МВС України про заснування відзнаки МВС України “Закон і честь та затвердження Положення та Опис про неї.

22 лютого 2000 р.

Верховна Рада України прийняла Закон, яким скасовувалася смертна кара в Україні. За це рішення проголосували 229 народних депутатів Верховної Ради України.

7 березня 2000 р.

Газета “Факти” повідомила своїх читачів, що на днях у м. Брянка Луганської області урочисто провели на пенсію заслуженого працівника місцевого міськвідділу внутрішніх справ... легендарного пса – англійського коккер-спаніеля Джима, який відслужив у рядах міліції рівно десять років. Пес вважався одним із найкращих спеціалістів по виявленню наркотиків.

14 березня 2000 р.

Міністр внутрішніх справ України Ю.Ф. Кравченко виступив у парламенті на Дні уряду з промовою, в якій, зокрема, заявив, що в Україні до вищої міри покарання – смертній карі засуджено 419 осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах і в’язницях. Але, беручи до уваги той факт, що парламент нещодавно заборонив застосування смертної кари, всі вони, мабуть, будуть відбувати досить тривалі строки покарання.

При цьому керманич МВС заявив, що установи пенітенціарної системи держави переповнені, тому необхідно додатково близько 28 тис. місць – 14,5 тис.

у виправних установах і 13,5 тис. у слідчих ізоляторах. За словами Кравченка, переповненість в'язниць створює “великі труднощі в матеріально-побутовому забезпеченні, медичному обслуговуванні, працевлаштуванні і харчуванні” засуджених.

Міністр також повідомив, що тільки в минулому році у виправно-трудові заклади поступило 83,4 тис. засуджених, у той час як звільнено було лише 60,2 тис. чоловік.

17 червня 2000 р.

Підписано до друку перший випуск науково-практичного збірника “Криміналістичний вісник”, заснованого Національною академією внутрішніх справ України і Державним науково-дослідним експертно-криміналістичним центром МВС України.

20 червня 2000 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 988 створено експертну службу МВС України. Служба створювалась на базі ДНДЕКЦ МВС України та експертно-криміналістичних підрозділів при головних управліннях МВС у Криму, м. Києві, Київській області, управлінь МВС в областях, м. Севастополі та на транспорті. День працівників експертної служби МВС.

22 червня 2000 р.

Закон України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону”, який мав 8 розділів і 21 статтю: I. Загальні положення (ст.ст. 1–3). II. Засади створення громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону (ст.ст. 4–8). III. Основні завдання, права та обов'язки громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону та їх членів (ст.ст. 9–13). IV. Застосування заходів фізичного впливу і спеціальних засобів (ст. 14). V. Держава і діяльність громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону (ст.ст. 15–18). VI. Забезпечення діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону (ст. 19). VII. Нагляд і контроль за додержанням законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку і державного кордону (ст.ст. 20–21). VIII. Прикінцеві положення (п.п. 1–2).

7–10 вересня 2000 р.

У м. Києві відбулася VIII конференція керівників вищих навчальних закладів поліції Центральної та Східної Європи за темою: “Пріоритетні напрями профілактичної діяльності. Підготовка та перепідготовка кадрів поліції щодо профілактики злочинів”.

5 жовтня 2000 р.

Колегією МВС України схвалено Етичний кодекс працівника органів внутрішніх справ України.

17 жовтня 2000 р.

Указом Президента України № 1138/2000 затверджено Положення про Міністерство внутрішніх справ України. Згідно з Положенням, МВС України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. У документі визначено, що МВС є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань формування і реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, ведення боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки, охорони та оборони особливо важливих державних об'єктів.

19 грудня 2000 р.

Указом Президента України засновано геральдичний знак – емблему (восьмикутна зірка з білого металу у вигляді 48 розбіжних променів; у центрі зірки вміщено зображення малого Державного Герба України) і прапор Міністерства внутрішніх справ України, а також Перелік органів та підрозділів внутрішніх справ, строювих підрозділів і вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, які можуть мати власні прапори.

22 січня 2001 р.

Указ Президента України “Про утворення місцевої міліції”. У документі зазначалося: “Місцева міліція утворюється органами місцевого самоврядування за спільним поданням місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, погодженим із МВС України, на базі підрозділів дорожньо-патрульної служби ДАІ, патрульно-постової служби та служби дільничних інспекторів міліції і утримується за рахунок коштів місцевого бюджету”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Вератюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф.* Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. Вид. 2-ге, допов. Київ: Наукова думка, 2005. 718 с.
2. *Бандурка О.М.* Від генеральних секретарів до міністрів внутрішніх справ. Х.: Майдан, 2020. 544 с.
3. Довідник працівника міліції: у 2-х кн. Кн. 1: Законодавчі та інші нормативно-правові акти з питань діяльності органів внутрішніх справ / відп. ред. М.В. Білоконь; упоряд. С.М. Гусаров, В.Г. Слободянюк, С.М. Калюк. К.: Видавнича компанія “Воля”, 2003. 584 с.
4. *Зозуля Є.В.* Органи внутрішніх справ України на етапі розбудови незалежної держави (історико-правове дослідження): монографія. Херсон: Гринь Д.С., 2017. 270 с.
5. Історія органів внутрішніх справ: науково-бібліографічний довідник / за заг. ред. Л.О. Зайцева, О.А. Гавриленка, В.М. Чиснікова. Харків: Харківськ. ун-т внутр. справ, 2000. 57 с.
6. *Корнієнко М.В.* Прощай, міліція. К., 2009. 480 с.
7. *Кравченко Ю.Ф.* Міліція України. Київ: Генеза, 1999. 432 с.
8. Міліція України у 1917–2002 рр. (історія, організація та діяльність, дотримання законності, підготовка кадрів). Бібліографічний покажчик / укл. П.П. Михайленко, В.А. Довбня, Т.Л. Кальченко, Е.М. Кісілюк; наук. ред. проф. П.П. Михайленко. Київ: Текст, 2002. 122 с.
9. Міліція України: історичний нарис, портрети, події: наук.-популярне вид. / за ред. Ю.О. Смирнова, кол. авторів: Ю.О. Смирнов, П.П. Михайленко, О.Д. Святоцький та ін. Київ: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2002. 888 с.

10. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917–2017 рр.): наук. вид. / авт. кол.: М.Г. Вербенський, О.Н. Ярмиш, В.О. Криволапчук, Т.О. Проценко, В.Д. Бондаренко, В.М. Чисніков, В.А. Довбня, Т.А. Плугатар, С.М. Лелет, О.В. Кожухар; за заг. ред. А.Б. Авакова. У 8 т. К., 2017. Т. 8: Міністерство внутрішніх справ незалежної України: від пострадянської системи управління до реформ “Революції Гідності” (24 серпня 1991 р. – грудень 2017 р.). 996 с.

11. Михайленко П.П., Кондратьєв Я.Ю. Історія міліції України у документах і матеріалах: у 3-х т. Київ: Генеза, 1997. Т. 3. 616 с.

12. Нормативно-правові акти України щодо охорони правопорядку / упоряд.: Лисюченко В.П., Цимбалюк В.С., Шамрай В.А., Джуський В.Г. Київ: УАВС, 1996. 459 с.

13. Черкасов Ю.Е. Перехрестя долі. К.: Тов. “Друкарня “Бізнесполіграф”, 2017. 456 с.

14. Чисніков В.М. Секретарі, наркоми, міністри внутрішніх справ України. Київ: УАВС, 1995. 24 с.

REFERENCES

1. Verapyuk V.F., Dziuba O.M., Repryntsev V.F. (2005). *Ukraina vid naidavnishykh chasiv do sohodennia Khronolohichnyi dovidnyk*. “Ukraine from the earliest times to the present Chronological guide”. Iss. 2nd, ad. Kyiv: Naukova dumka. 718 p. [in Ukrainian].

2. Bandurka O.M. (2020). *Vid heneralnykh sekretariv do ministriv vnutrishnikh sprav*. “From general secretaries to interior ministers”. Kh.: Maidan. 544 p. [in Ukrainian].

3. *Dovidnyk pratsivnyka militsii: u 2-kh kn. Kn. 1: Zakonodavchi ta inshi normatyvno-pravovi akty z pytan diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav*. “Handbook of a police officer”: in 2 books. Book 1: Legislative and other normative legal acts on the activities of internal affairs bodies / resp. ed. M.V. Bilokon; S.M. Husarov, V.H. Slobodianiuk, S.M. Kaliuk. K.: Publishing Company “Volia”, 2003. 584 p. [in Ukrainian].

4. Zozulia Ye.V. (2017). *Orhany vnutrishnikh sprav Ukrainy na etapi rozbudovy nezalezhnoi derzhavy (istoryko-pravove doslidzhennia)*. “Internal affairs bodies of Ukraine at the stage of building an independent state (historical and legal research)”: monograph. Kherson: Hrin D.S. 270 p. [in Ukrainian].

5. *Istoriia orhaniv vnutrishnikh sprav*. “History of the bodies of internal affairs”: a scientific and bibliographic guide / by general ed. L.O. Zaitseva, O.A. Havrylenka, V.M. Chysnikova. Kharkiv University of Internal Affairs K. 2009. 480 p. [in Ukrainian].

6. Korniienko M.V. (2009). *Proshchai, militsiia*. “Goodbye, police”. K. 480 p.

7. Kravchenko Yu.F. (1999). *Militsiia Ukrainy*. “Police of Ukraine”. Kyiv: Heneza. 432 p. [in Ukrainian].

8. *Militsiia Ukrainy u 1917–2002 rr. (istoriia, orhanizatsiia ta diialnist, dotrymannia zakonnosti, pidhotovka kadrov)*. “Militia of Ukraine in 1917–2002 (history, organization and activities, compliance with the law, personnel training)”. Bibliographic index / P.P. Mykhailenko, V.A. Dovbnya, T.L. Kalchenko, E.M. Kisiliuk; ed. prof. P.P. Mykhailenko. Kyiv: Tekst, 2002. 122 p. [in Ukrainian].

9. *Militsiia Ukrainy: istorychni narys, portrety, podii*. “Militia of Ukraine: historical essay, portraits, events”: scientific-popular edition / edited by: Yu.O. Smyrnov, P.P. Mykhailenko, O.D. Sviatotskyi. Kyiv: Publishing House “In Yure”. 2002. 888 p. [in Ukrainian].

10. *Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy: podii, kerivnyky, dokumenty ta materialy (1917–2017 rr.)*. “Ministry of Internal Affairs of Ukraine: events, managers, documents and materials (1917–2017)” author coll. M.H. Verbenskyi, O.N. Yarmysh, V.O. Kryvolapchuk, T.O. Protsenko, V.D. Bondarenko, V.M. Chysnikov, V.A. Dovbnya, T.A. Pluhatar, S.M. Lelet, O.V. Kozhukhar; gen. ed. A.B. Avakov. In Vol. 8, 2017. Vol. 8: The Ministry of Internal Affairs of Independent Ukraine: from the Post-Soviet Management System to the Reforms of the “Revolution of Dignity” (August 24, 1991 – December 2017). 996 p. [in Ukrainian].

11. *Mykhailenko P.P., Kondratiiev Ya.Yu.* (1997). *Istoriia militsii Ukrainy u dokumentakh i materialakh*. “History of the militia of Ukraine in documents and materials”: in 3 volumes. Kyiv: Heneza. Vol. 3. 616 p. [in Ukrainian].

12. *Normatyvno-pravovi akty Ukrainy shchodo okhorony pravoporiadku*. “Regulatory and legal acts of Ukraine regarding the protection of law and order” / edited by: Lysiuchenko V.P., Tsymbaliuk V.S., Shamrai V.A., Dzhuskyi V.H. Kyiv: UAVS, 1996. 459 p. [in Ukrainian].

13. *Cherkasov Yu.E.* (2017). *Perekhrestia doli*. “Crossroads of fate”. K. “Business Polygraph Printing House”. 24 p. [in Ukrainian].

14. *Chysnikov V.M.* (1995). *Sekretari, narkomy, ministry vnutrishnikh sprav Ukrainy*. “Secretaries, people’s commissars, ministers of internal affairs of Ukraine”. Kyiv: UAVS. 24 p. [in Ukrainian].

UDC 351.74(091)(477)

Chysnikov Volodymyr,

Doctor of Juridical Sciences, Associate Professor, Chief Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-2020-7298

Lelet Serhii,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher, Head of the Department,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-6099-4121

Aliksieieva Olha,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher, Leading Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-3390-536X

Kozhukhar Oksana,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-2234-781X

Yakubchyk Tetiana,

Senior Researcher, State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-1415-5372

**LAW ENFORCEMENT AGENCIES OF UKRAINE:
FROM THE DECLARATION OF STATE INDEPENDENCE
TO THE REVOLUTION OF DIGNITY
(AUGUST 24, 1991 – FEBRUARY 2014).
CHRONICLE OF KEY EVENTS**

This article highlights the main events in the formation of law enforcement agencies of Ukraine, from the proclamation of independence to the Revolution of Dignity (August 24, 1991 – February 2014). In particular, the authors note that the extraordinary session of the Supreme Soviet of the Ukrainian SSR of the twentieth convocation adopted the Act on the Declaration of Independence of Ukraine and resolutions on the political situation in Ukraine and the immediate actions of the Verkhovna Rada of Ukraine to create conditions for not a further military coup; on departition of state bodies, institutions and organizations; on military formations in Ukraine; the Law of the Ukrainian SSR on granting additional powers to the Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine. Since that time, new stage in the life of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine begins – as a department of a sovereign state.

Moreover, the Ministry of Internal Affairs issued order No 383 “On revision of departmental normative acts and creation of normative base of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine”, under which the heads of main departments, directorates, independent divisions of the Ministry were ordered to review all departmental normative documents and cancel those of them, which lost their practical importance or contradicted the current legislation of Ukraine, in the established order; issued the Decree of the Presidium of the Verkhovna Rada of Ukraine “On subordination to Ukraine of the internal troops stationed on its territory”, the order of the USSR Interior Ministry on repartition of internal affairs bodies and internal troops of the USSR. The Ministers of Internal Affairs of the Union republics were instructed to “prevent and suppress harassment, persecution and other forms of discrimination against employees of internal affairs bodies and servicemen of internal troops for their affiliation with political parties and movements and political convictions, as well as for exercising their constitutional right to participate in political activities outside the internal affairs bodies, units and formations of internal troops and outside their service time”; there was issued the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No 197 “On the procedure for compensation to the rank and file of the internal affairs bodies for the service beyond the statutory working hours, as well as in the days of weekly rest and holidays”; the order of the Interior Ministry of Ukraine on the approval and enactment of the Instructions “On the reception, registration, accounting and consideration in the bodies, units and institutions of the Interior of Ukraine statements, reports and other information about crimes”; the order of the Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine “On the Establishment of the Internal and Convoy Service Troops in the Ministry of Internal Affairs of Ukraine” was issued, etc. Publication of this regulatory framework was motivated primarily by the proclamation of Ukraine’s independence, and as a result, by the need to bring existing legislation in the Ukrainian SSR in line with new requirements.

Keywords: Act of Declaration of Independence of Ukraine, Regulation on the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, regulatory framework.

Отримано 12.04.2023